

**Boban Živanović, *Hronika Prve lige (1923—1940)*,
Izdavačko poduzeće »Rad«,
Beograd, 2019., 757 str.**

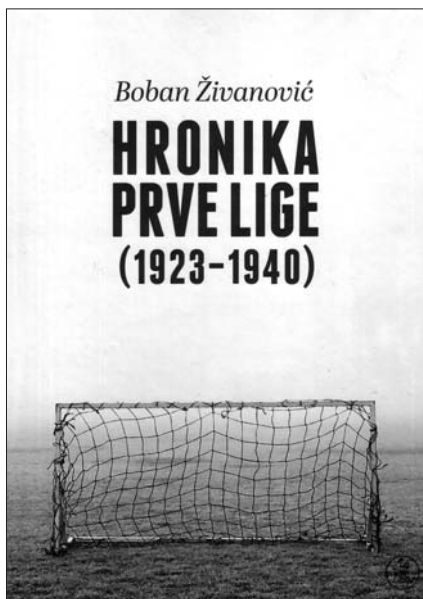
Povijest nogometa zanimljiva je i znanstvena tema koja na razne načine u pojedinim elementima ocrtava kompleksnost šire političke, gospodarske i socijalne prošle zbilje pojedinog društva — ili u množini: društava. Ipak, istraživačima je jedan od većih problema pristup relevantnim informacijama, činjeničnim temeljima oko kojih se može graditi priča o međuodnosu nečeg naočigled jednostavnog poput udaranja lopte te osoba ili zajednice koja je na neki način povezana s tom aktivnošću. Pritom se istraživači, u Hrvatskoj osobito, često susreću s dva ili čak tri međusobno suprotstavljena podatka o istom događaju ili pojedincu. A što idemo dublje u prošlost, teže je reći kojem podatku, koji se prezentira kao činjenica, pokloniti vjeru.

Knjiga Bobana Živanovića *Hronika Prve lige (1923—1940)* na neki način nastoji pružiti relevantan i precizan pregled povijesti prvih važnijih državnih nogometnih natjecanja u kojima su se natjecali i nogometni klubovi s prostora današnje Hrvatske. Ona pruža kronološki i statistički pregled natjecanja koja su se pod nazivom Prva liga održavala pod ingerencijom Jugoslavenskog nogometnog saveza kao krovne organizacije za taj sport u monarhističkoj Jugoslaviji. U ovoj monografiji tako će se obraditi sva nadmetanja u najvišem rangu državnoga nogometnog prvenstva, od prve natjecateljske sezone 1922/1923. do one posljednje, neodigrane sezone 1940/1941., u

kojima su velikog traga ostavili i hrvatski klubovi poput Građanskog, Hajduka ili HAŠK-a.

Nakon kratkog početnog dijela (Uvod, str. 7-9), u kojem se objasnila motiviranost autora za pisanje jednog ovakvog djela, koje je zapravo nastavak njegovih prethodnih istraživanja, te kratice koje se koristilo u radu, prelazi se na poglavlje Opšta statistika (str. 11-19). U njemu autor redom nabraja sve državne nogometne prvake, igrače s najviše nastupa i golova u ligi, popisuje skupni uspjeh svih klubova od sezone 1922./1923. do 1939./40., ali i daje statistički presjek odigranih utakmica za svaki klub koji se pojavio u Prvoj ligi u svakoj sezoni u kojem se nalazio u tom natjecanju. Taj dio završava popisom svih prvoligaških klubova te kartom Kraljevine SHS/Jugoslavije s ucrtanim gradovima iz kojih su ti klubovi dolazili.

Središnje mjesto rada zauzima popis sezona natjecanja (str. 21-604). Svaka pojedina natjecateljska sezona, pa čak i one kada se državno prvenstvo nije odigralo (1933./1934. te 1940/1941.), vrlo je detaljno opisana. Svaka je od njih zasebno poglavlje, tj. potpoglavlje koje započinje opisom u kojem se ističe posebnost upravo te sezone, potom se navodi kada je započela i završila, po kojem se principu igralo prvenstvo — što je vrlo važno jer su se broj natjecateljskih timova i format lige mijenjali gotovo iz sezone u sezonu. Tu je i opis konačnog plasmana klubova, uz popis najboljih strijelaca u sezoni. Ističu se i drugi podatci, poput uspjeha klubova i igrača Prve lige u drugim natjecanjima kao što su državni nogometni kup ili Srednjoeuropski (Mitrop)

kup te kada su oni nastupali u tim natjecanjima. Uz to ovdje su i sažeti, ali vrlo korisni i detaljni opisi pojedinih utakmica, nakon čega se prelazi na opis klubova-sudionika pojedine sezone, njihovih sastava i službenika, često uz kraće biografije zaslužnijih upravo u toj sezoni. Obilje statistike, preciznih navođenja podataka o nastupima igrača ili stadiona na kojima su se igrale utakmice doista svjedoči o enormnoj energiji uloženoj u ovaj naslov. Tekst prate fotografije, obično manjeg formata, koje prikazuju sastave pojedinih klubova, gradove i stadione na kojima su se igrale utakmice, igrače pojedince itd. — što zainteresiranom čitatelju doista pomaže približiti problematiku. Prikaz svake pojedine sezone tako je dan na ujednačen, pregledan i vrlo dobro organiziran način.

Da ne bi sve ostalo samo na tome, slijedi dio Svi prvoligaški igrači 1923—1940. (str. 605-746) u kojem autor daje

abecedni katalog svih igrača koji su igrali u Prvoj ligi, uz njihove fotografije, nadimke, informacije o rođenju i nacionalnosti, broju osvojenih titula, nastupa za pojedine klubove, pozicijama na kojima su igrali i sl. Ovaj dio služi i kao svojevrsan indeks imena jer upućuje čitatelja na detaljnije informacije ako se one već nalaze u samoj monografiji.

Knjiga *Hronika Prve lige* Bobana Živanovića završava kraćom autorovom biografijom (str. 747), popisom izvora i literature (str. 749-751) te detaljnim sadržajem (str. 753-757). U svakom slučaju radi se o prvorazrednom djelu za sve one koji traže točne statističke i druge podatke vezane uz klubove i igrače koji su se natjecali u najvišem rangu državnih nogometnih natjecanja u razdoblju monarhističke Jugoslavije. Posvećenost detaljima, preciznost i dobra organiziranost tekstualnih, slikovnih i drugih podataka, pretočenih u dobro osmišljen monografski koncept, jamči da bi ovaj naslov trebali u ruke uzeti mnogi znanstvenici društveno-humanističkih struka koji se bave proučavanjem prošlosti nogometa, kao i obični građani zainteresirani za tematiku ovog iznimno korisnog djela.

• *Stipica Grgić*